

D. A. Cramer-Schaap en M. C. J. Vleming

Zelf aan het werk

Hier komen ze weer, de werkjes waarmee je fijn bezig kunt zijn. Je kunt knutselen, een mooie plaat kleuren, een verhaal schrijven, een tekening maken en puzzels oplossen. We beginnen weer met het knutselwerk, dat dit jaar werd samengesteld door mevrouw Vleming. Het

zal jullie best lukken een of meer voorwerpen te maken. Want alles wordt precies beschreven en de tekeningen maken het nog duidelijker. En misschien win je dit jaar een prijsboek. Lees daarvoor bladzijde 63 ook goed. Werk prettig!

D. A. Cr.-Sch.

Heel veel lantarentjes

Dit jaar gaan we eens kerstlantarentjes maken waaraan alle kinderen kunnen meedoen. Misschien moeten de kleinsten dan wel wat hulp hebben met in elkaar plakken, maar verder kunnen zij het best zelf. Hun versieringen zullen er wel anders uitzien dan die van de groteren, maar daarom hoeven hun lichtjes niet minder mooi te worden.

Je hebt nodig:

wit tekenpapier
dun karton
een jampotje voor de maat
een stukje dun ijzerdraad
een paar kleuren vetkrijt
een schaar
een kwastje
wat rauwe lijnolie of paraffine
(dat verkoopt de drogist)
een tubetje lijm
eventueel een flesje tekeninkt

Ja, en natuurlijk oude kranten om op tafel te leggen als je gaat werken! Stel je voor dat de inkt omviel of er een krijtstreep op tafel verdwaalde!

Van het tekenpapier knip je een stukje af (afb. 1), zo groot als de lantaren moet worden. Ik denk bijvoorbeeld 25 cm lang

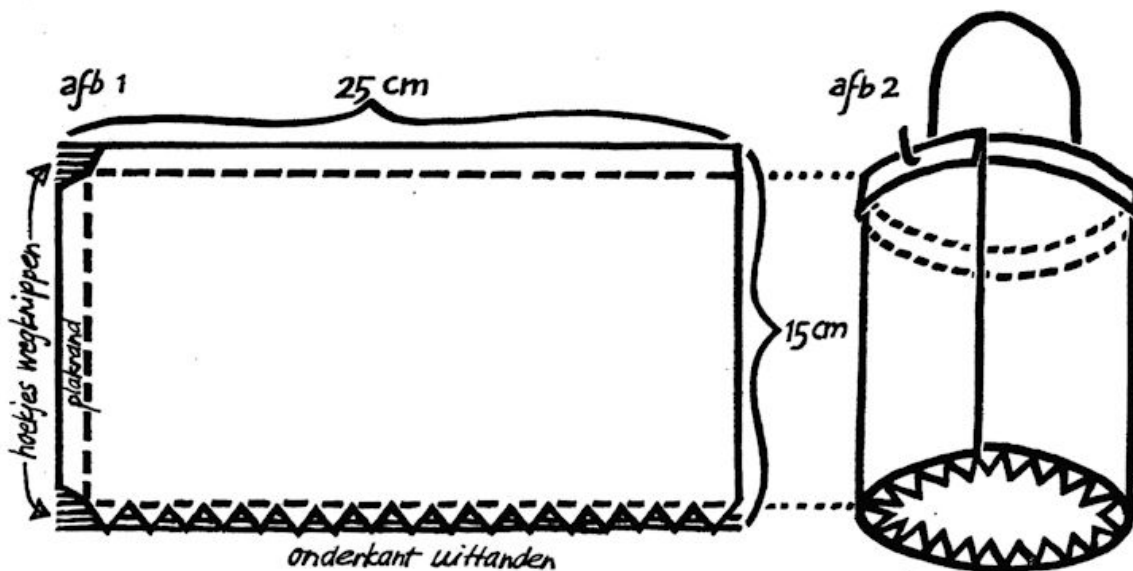
en 15 cm breed, dat past goed om een jampot.

Hiervan vouw je aan drie kanten een strookje om van ongeveer 1 cm: dat zijn plakranden. Maar vóór we gaan plakken willen we het lantarentje versieren.

Misschien wil je er op tekenen met het krijt. Alléén sterren, grote en kleine, of misschien één heel grote, kan al prachtig staan. Of onderaan een hele rij kerstboompjes, groen, met witte sneeuw erop. Je denkt nu misschien 'dat zie je toch niet op wit papier' - maar wacht eerst eens af - wit wordt juist heel mooi! Misschien wil je liever het kerstgebeuren zelf erop zetten: de kribbe en de herders of de koningen. Versier dus maar net zoals je wilt.

Als de versiering klaar is plakken we (afb. 2) de bovenrand, die we al eerder hadden omgevouwen, dubbel (en als je tekening per ongeluk te groot is geworden plakken we een extra strookje bovenlangs, het is alleen maar voor de stevigheid). De onderste strook moeten we uittanden, anders hebben we straks geen houvast voor de bodem.

Zo, nu het lantarentje rond plakken. Dit plakken gaat het best met tubelijm (maar je moet er héél weinig van nemen en

voorzichtig zijn, want het geeft lelijke vlekken). Gewone gluton of zoiets droogt veel langzamer en laat soms los door de warmte van het lichtje.

De maat die ik opgaf past precies om een jampot: als je de deksel daarvan omtrekt op een stukje dun karton, dan heb je een bodem die precies past en als je de tandjes er goed op vastplakt wordt het stevig genoeg om een kaarsje te dragen.

In de dubbelgeplakte bovenrand komen nu tegenover elkaar twee gaatjes en hierin komt een hengseltje van ijzerdraad, dat aan beide kanten iets teruggebogen wordt.

En als je nu tenslotte het papier van binnen dun insmeert met de rauwe lijnolie (sla-olie gaat ook, maar dat wordt een beetje pikkerig) wordt het prachtig gelig doorschijnend. Met vloeibare paraffine ingesmeerd wordt het helder wit doorschijnend. Maar wel wat geduld hebben: de olie moet even tijd hebben om helemaal door het papier heen te dringen.

Als lichtje kan een waxinelichtje in zo'n glazen potje dienst doen, dat brandt lang en staat stevig. Maar een half klein aardappeltje met een passend gaatje voor een stukje kaars gaat ook best. Je moet dan tegen de snijkant een stukje plastic doen,

anders wordt de bodem misschien te nat, en van onder af door de bodem een punaise drukken om hem op zijn plaats te houden.

Vind je een rood lantarentje soms leuker? Of een groen of nog een andere kleur? Dan moet je, als de krijttekening klaar is, wat tekeninkt met een klein beetje water erdoor met een kwastje op het papier strijken: gewoon maar over het krijt heen. Daar loopt het wel weer vanaf, er blijft alleen wat kleur achter in de witte plekjes in het krijtvlakje; maar dat is juist erg mooi. Als de inkt droog is het lantarentje afwerken - plakken dus, het hengsel eraan en olie aan de binnenkant.

Versieren gaat ook heel best met een sjabloontje (afb. 3) : dat is een gat, in een of andere vorm in een stevig stukje dun karton geknipt. Dat figuurtje kan natuurlijk niet erg ingewikkeld zijn: een klok, ster of kerstboom gaat goed. Als je éénmaal door de rand van het sjabloon-kartonnetje heenknijpt (ij) en deze knip later weer dichtplakt met cellotape, en verder het figuurtje aan één stuk knijpt, zodat een mooie, gave rand ontstaat, wordt het werk straks het mooist.

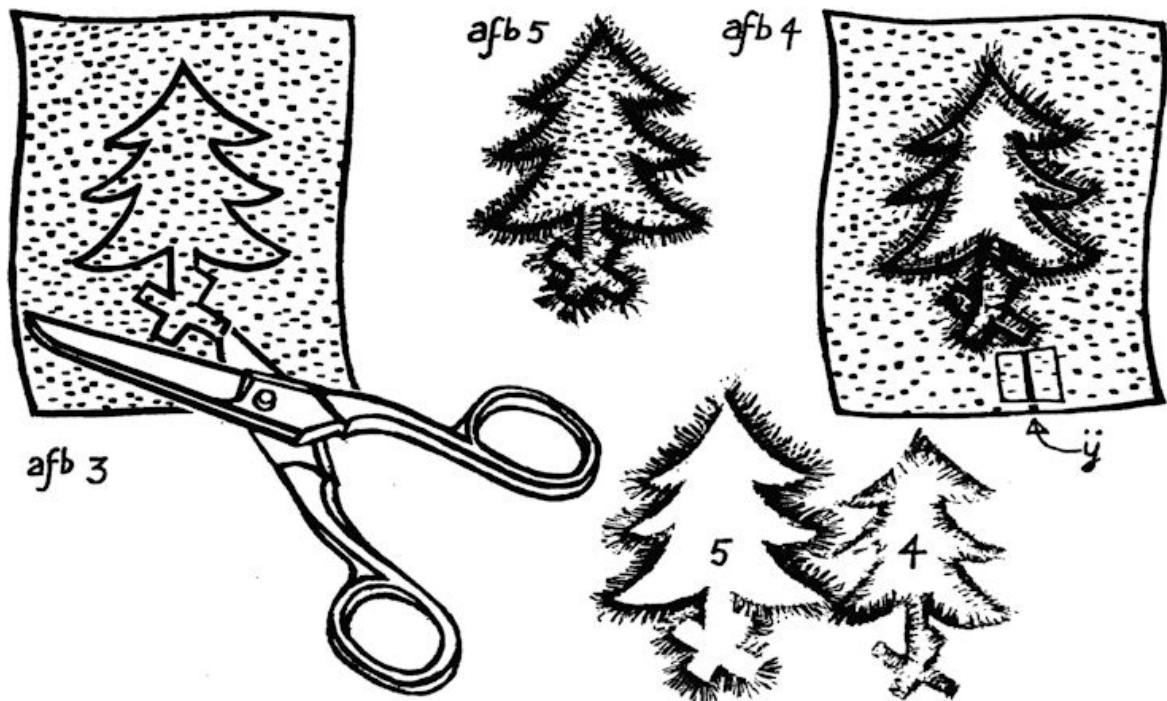
Dit sjabloontje wordt nu ergens op het

lantarentjes-papier gelegd en het figuurtje wordt er doorheen gekleurd. Nog eens - en nog eens, tot een mooi geheel ontstaat (afb. 4).

Ook wat je eruit knipte is te gebruiken: dat leg je op het papier en dan kras je (afb. 5) vanaf het midden krijtstreepjes over de rand heen: je krijgt dan het figuurtje wit in een krans van kleur. Hierbij kun je ook makkelijk twee figuurtjes een eindje over elkaar aanbrengen, bijv. een rode en een gele: waar ze over elkaar liggen komt oranje. Vooral als je véél lantarentjes wilt maken gaat dat vlug met zo'n sjabloon: en door andere rangschikking en andere kleurtjes te gebruiken

worden ze toch allemaal verschillend! Dat uitknippen van vormen kan ook meteen uit het lantarentjespapier. Dan moet je je schaarje midden in de figuur prikken en vandaar naar de buitenrand gaan, dan blijft die mooi strak. De uitgeknipte figuur leg je op vliegerpapier of gekleurd verpakkingspapier en je knipt 't wat groter rondom uit, zodat je een randje hebt om dit raampje achter het gat in het lantarentje te plakken.

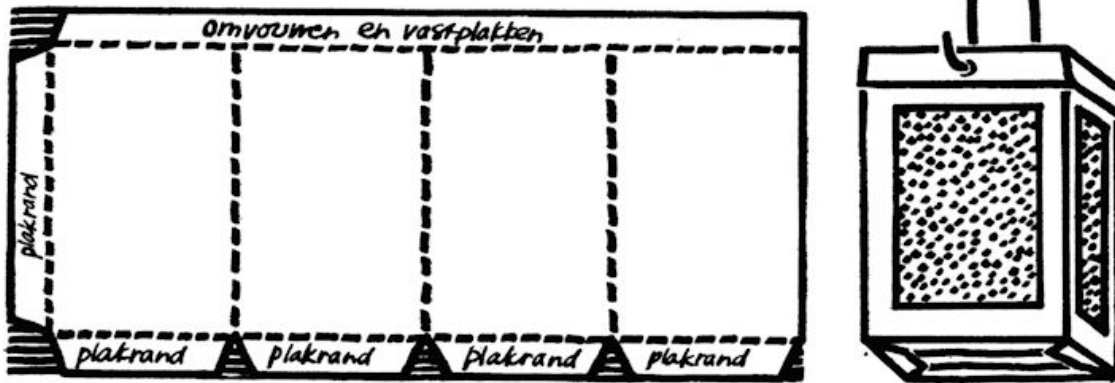
Het is natuurlijk helemaal niet nodig om precies deze maten te nemen: je kunt ook grotere lantarens maken met een schoteltje of ontbijtbordje als bodemmaat - of kleintjes: als er maar een lichtje in past!

We hadden het over ronde lantarentjes: maar vierkante kan ook! (afb. 6). Daarvoor trek je een briefkaart vier keer om, aansluitend aan elkaar. Er komt dan 4 x boven en 4 x onder een plakrand bij en nog aan één zijkant. Mooi scherp vouwen op een gladde tafel met je nagels of met de buitenkant van de schaar!

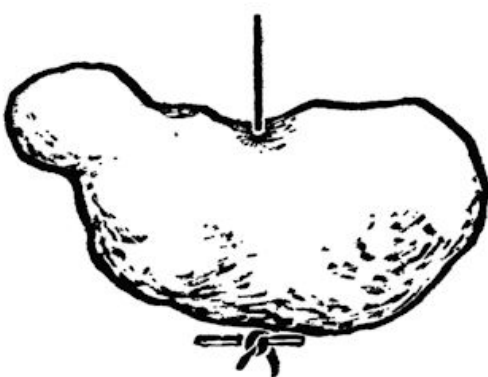
Een vierkant lantarentje versier je op dezelfde manier als een rond; maar nu kun je ook het middelste stuk van elk vak eruit knippen en hierin een 'ruitje' van vliegerpapier plakken of van boterhampapier. Plak je op dit ruitje een versiering van gewoon gekleurd papier, dan ziet het er overdag wel mooi uit, maar 's avonds

afb. 6

lijkt die zwart. Je kunt daarom ook de versiering plakken van stukjes vliegerpapier, geknipt of gescheurd, náást- en een beetje óver elkaar, dan komen er mengkleuren te voorschijn. Zo'n lanta- rentje met een ingeplakt ruitje hoef je niet te oliën; je kunt wel de randjes die bleven zitten een beetje versieren, met

een smal streepje van zilver of goud, kijk maar eens bij moeders theezakjes. Ziezo, dat zijn heel wat soorten lichtjes. Op dezelfde manier als je lantarentjes versiert kun je dit ook met kaarten doen om te versturen; of met menukaartjes of een fijne kerstloper. Maar dan moet je natuurlijk geen olie gebruiken.

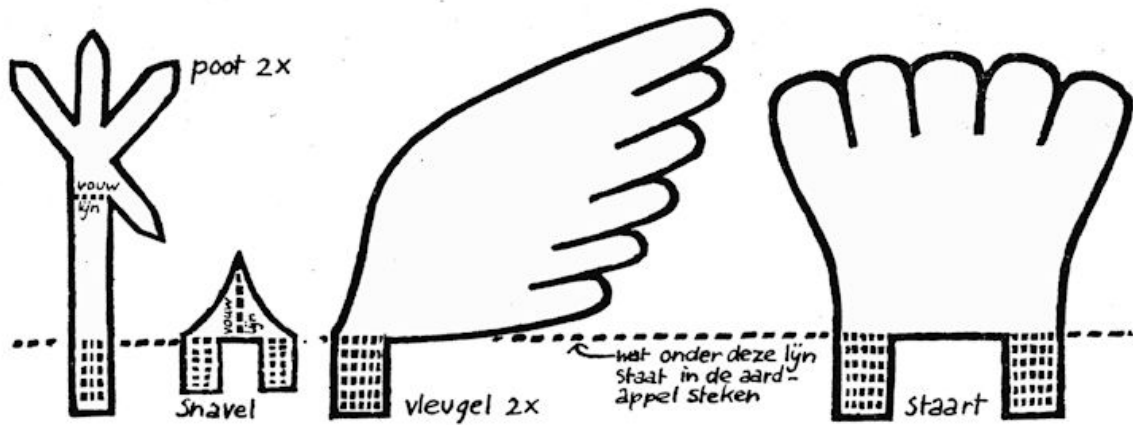

Wanda's duif

Hebben jullie het verhaal over Wanda's duif gelezen? Wanda maakte een duif van een aardappel en veren; dat gaan wij ook doen.

Zoek een mooie, niet zo grote aardappel uit, van een vorm die al iets 'vogelach-

tigs' heeft; schrap deze onder de kraan goed met een nagelborsteltje schoon. Nu kun je er, als vleugels en staart, aan beide zijkanten en aan de achterkant drie tot vijf veren insteken. Als je in de stad woont kun je bij de poelier best om wat

mooie veren vragen; buiten vind je ze vanzelf wel! Als pootjes dienen twee dunne takjes met een zijtakje, zodat er twee 'tenen' zijn; als bekje neem je een aangepunt stukje hout. Meestal moet je met een spijkertje een gaatje vooraf prikken, een veer is niet zo erg sterk. En de kinderen die toch niet zo gemakkelijk aan veren komen? Die knippen vleugels en staart en snavel en pootjes uit zo'n witte plastic afwasmiddelfles. De letters krab

je er gemakkelijk af; als je zo'n stuk in heet water legt, buig je het zó recht. Nu maak je insnijdingen met de punt van een aardappelmesje en je steekt alles op zijn plaats. Met een stopnaald trek je een draad door het vogellijf; aan de onderkant knoop je er dan een stukje lucifer in, zodat de draad niet terugschiet. Tenslotte kun je de aardappel met wat plakkaatverf kleuren; de ogen zijn twee spel- den met dikke knoppen of spijkers.

Appelmannetjes

En nu nog iets anders, iets gezelligs om te eten. Wat denken jullie van 'appelmannetjes'?

Je neemt een mooie appel en poetst die op; dat is het lijf (een sinaasappel of peer kan natuurlijk ook, net wat je maar hebt). Hierin prik je een worstprikkertje of saté-stokje (dat is wat langer), en daarop prik je een mooi klein appeltje, een mandarijn of een grote gedroogde pruim, die een uurtje in heet water is geweekt en goed afgedroogd.

De oogjes, neus, mond, knooppjes enz. zijn amandelen of andere nootjes, rozijnen of geconfijte vruchtjes. Deze kun je er òf zo induwen òf vastzetten met een speld, maar neem dan wel een speld met een gekleurde glazen knop, die zul je niet per ongeluk opeten, en het staat nog feestelijk ook. Je kunt ook putjes of stre-

pen in de schil snijden met de punt van een aardappelmesje. Misschien krijgt één een mooie kraag, tussen lijf en hoofd geprikt, of een petje op, van een éven geweekte abrikoos of vijg. En voor de armen worden rozijnen, dadels enz. aan een dun ijzerdraadje of houtje gestoken en opzij in het lijf geprikt.

Als je er één maakt voor bij het bord van ieder die mee gaat eten, kunnen de mannetjes (of maak je ook vrouwtjes? Met een ketting om van stukjes sucade aan een draadje geregen, gewoon met een naald, en op hun hoed een 'bloem' van een geconfijt kersje!) een vlaggetje met de naam erop in hun 'hand' krijgen. Zo'n vlaggetje maak je van gekleurd papier, om een worstprikker geplakt - en dat is dan het enige, dat je niet kunt eten.

Leuk hè? En lekker!

M. J. C. V.

*Eerste opgave. De kleurplaat
(los bijgevoegd)*

Er is geen plaats

Dit jaar geen plaat met de herders of de drie koningen, maar met Jozef en Maria, die doodmoe bij de herberg komen aankloppen. Als er één plaat is die je fijn kunt kleuren dan is het toch wel déze. Je

mag hiervoor nemen wat je wilt: pastel, waterverf, kleurkrijtjes, kleurpotlood. En je kunt, wat je ook gebruikt, een prachtige plaat maken.

Probeer het maar eens.

Tweede opgave

Een tekening bij een versje

Toen ik zat te bedenken welke opgaven ik jullie zou geven, dacht ik: in elk geval een versje illustreren. Dat hebben jullie vorig jaar zó prachtig gedaan, dat ik nu al weer benieuwd ben wat er deze keer

*Zeg, heb je ze wel gehoord vannacht,
toen ze stilletjes langs zijn gekomen?
Voorop reed Balthasar op zijn kameel,
zijn mantel was rood en zijn hoofddoek
was geel,
en zijn staf rees tot boven de bomen . . .*

*Dan kwamen Caspar en Melchior
met wat zij het Kindeke brachten:
een kruikje vol myrrhe, een kistje met
goud . . .
Zij reden in draf want de nacht was koud,
en nog lang was de tocht die hen wachtte.*

ingezonden zal worden. Ik heb voor jullie dit kerstversje gemaakt en ik heb het zo gedaan, dat er een heleboel dingen in voorkomen die je kunt tekenen. Maak er maar iets moois van.

*Zij letten goed op wat zij zien onderweg;
waar zou toch die Koning wel wonen?
Misschien in dat marmeren, witte paleis,
of wel op dat eilandje, midden in 't ijs
of de hofstee, daar onder die bomen?*

*Zo zijn zij op weg naar het heilige land.
Daar gaan zij het Kindje ontmoeten.
Zij worden niet moe en zij voelen geen
kou,
zij weten toch wie hen daar wachten
zou . . .
Gij vorsten, breng Jezus mijn groeten!*

Derde opgave

Lange zinnen

De 'lange zin' voor de kinderen tot en met elf jaar is eigenlijk twee korte zinnen, met een punt-komma er tussen in. Het is het eerste couplet van een kerstliedje, samen 56 letters.

Je schrijft de getallen 1-56 ruim en duidelijk naast elkaar op een papier; dan

probeer je de gegeven woorden te bedenken, en zodra je een woord hebt, zet je elke letter onder zijn eigen getal. Vooral ook de gevonden woorden vermelden. Als je het leuk vindt, kun je ook opgave 5 b proberen. Hier volgen de gegevens:

Opgave 3 a

24-32-4-28-5-2-11-54-53 een stad die is
gebouwd op palen.

18-32-37 familielid.

8-1-19-48-28-17-44-33-53 hoort bij
Kerstmis.

3-26-9-48 bloem, ook meisjesnaam.

4-50-3-7-15-41-39 het wapen van Da-
vid.

13-12-39-4-28-29-51-22-8 kun je horen
in de Kerstnacht.

42-31-27-16-45 zoon van je grootvader.

21-52-36 het tegengestelde van „ja”.

30-55-49-56 rivier in Nederland.

23-6-40-35-52-50 gebruik je in een ka-
no.

34-46-23 speelgoed.

13-25-38-45-48-14-10 geven een mooi
licht.

23-43-22-28 lichaamsdeel van een dier.

20-9-47-11 slot.

Voor de kinderen van 12 jaar en ouder is er een zin van 81 letters; het zijn drie regels van Vondel. Zet je er de leestekens

in? Natuurlijk mogen jullie ook opgave 5a maken. Je moet ook de gevonden woorden inzenden. De gegevens zijn:

Opgave 3 b

74-16-3-31-65-63-32-15-56-66-7-26-44-79 een figuur uit een sprookje van Andersen.
48-70-38-23-54-36-4 een tijd geleden.
19-62-78-61-22-30-38-52-71 een plant die je in de duinen vindt.
2-33-12-68 meubel.
6-58-13-10-81-72-54 getal.
14-8-21-39-67-45-29-38-55-28-75-34 trek je aan als het koud is.

26-15-77-60-20-11-46 een reus die voorkomt in het Oude Testament.
41-9-35-15-43-27-80-5-42-17-50 grote zwart-met-witte vogel.
76-49-73-59-40-51-69-7 uitgeven.
18-53-57-25-37 systeem voor het plaatsbepalen van voorwerpen, o.a. op schepen gebruikt.
24-1-50-64-18-31-9-29-47 stad in Nederland.

Vierde opgave. De verhalenplaat

De vogels

Wintertijd met sneeuw en ijs is fijn. Maar vinden de vogels dat ook? Bekijk

deze tekening eens goed en schrijf er een mooi verhaal over, met een andere titel.

Vijfde opgave

Verstopte woorden

Wat had moeder het druk! Voor Kerstmis is er altijd zó veel te doen! Haar hoofd liep om!

Daar had je de kerstversierselen; er moesten nodig weer eens nieuwe bij gekocht worden, en dan moest ze ook nog een gezellig kerstmenu verzinnen. „Weet je wat?“ zei moeder, „ik maak twee lijstjes, anders vergeet ik de helft!“ Toen ze klaar was legde ze het volgeschreven blaadje op de keukentafel. Ze ging haar mantel aandoen, maar toen ze terug kwam om het lijstje te halen - wèg papier! Alle kinderen moesten zoeken, en eindelijk - raad nu toch eens waar? - vonden ze in het hondenhok allemaal stukjes papier met lettertjes er op. Zita, het ondeugende teckeltje, had al moeders boodschappen voor de helft opgegeten. Gelukkig niet het echte menu!

De kinderen hebben toen geprobeerd van de letters die ze vonden de verschillende kerstboomversierselen en het menu weer

samen te stellen, maar erg goed gelukt is het niet! Hieronder volgen de woorden die ze maakten; ik vind dat ze er maar raar uitzien.

Nu mogen de kinderen boven acht jaar het menu weer terugzoeken en de kinderen beneden acht jaar de kerstboomversierselen.

Kerstmenu

- 1 natometpoes
- 2 zeephaper
- 3 melpasoep
- 4 paardepalen
- 5 tomaratro

Kerstboomversierselen

- 1 tres
- 2 saraken
- 3 kepi
- 4 lab
- 5 lesring
- 6 jokkel

Zesde opgave

Kerstboom-raadsel

Vinden jullie dit niet een mooie Kerstboom? Er staan kaarsen in te branden en er hangen ballen en slingers in. En verder allemaal beesten van wit papier; wie weet maak jij die zelf ook wel!

Het aardigste is, dat, als je al die beesten op een rijtje zet, hun beginletters samen iets vormen, dat je in deze tijd vaak zult zeggen en horen zeggen.

Wat dat is, dat mogen jullie uitzoeken.

61

Zevende opgave

Het verknipte versje

Ik had een nieuwjaarsversje voor jullie - en wat gebeurt er? Victor, die er zo naar verlangt om naar de kleuterschool te gaan, heeft de zinnnetjes uit elkaar geknipt. Hij vond zichzelf erg knap. Maar dat vond ik helemaal niet. En dat liet ik merken ook.

Om het weer goed te maken haalde hij gauw de lijmpot en plakte alle stukjes zin weer aan elkaar.

Nu zijn jongetjes die nog niet naar de kleuterschool gaan niet bepaald geschikt

om stukken van een zin aan elkaar te plakken; dat merkte ik wel toen ik zijn werkstuk bekeek. Maar hij had zo zijn best gedaan. En ik raakte weer helemaal in mijn humeur, toen ik zag dat het versje nu juist een mooie puzzel voor jullie is geworden.

Maken jullie het in orde?

(Aanwijzing: Je moet eerst iedere versregel 'goed' maken, en daarna de regels in de juiste volgorde zetten.)

*Een wit paard voor
Dan slaat de
De slee staat stil,
Wat nadert daar
Die langs de
En komt precies
Daar is het
Twaalf slagen,*

*luister maar,
wie stapt er uit?
wegen glijdt . . .
oude torenklok
nieuwe jaar!
in snelle vaart
op tijd?
een arreslee*

Lees dit vooral, het is belangrijk!

Als je het niet doet, dan kan het je je prijs kosten; je zou bijvoorbeeld kunnen vergeten je adres te vermelden.

Ook dit jaar zijn er weer zeven opgaven: de kleurplaat; een tekening bij een gedichtje; twee lange zinnen - een voor kinderen boven en een voor die beneden

de elf jaar; de verhalenplaat; verstopte woorden - ook twee opgaven; het kerstboomraadsel; het verknipte versje.

Van deze opgaven zijn de kleurplaat en de verhalenplaat het belangrijkste.

Natuurlijk wordt er met je leeftijd rekening gehouden.

Nu nog wat over de prijzen.

Voor een *eerste* prijs komen de kinderen in aanmerking die alle zeven opgaven goed hebben opgelost - waarbij ook meetelt hoe je werk er uitziet.

De *tweede* prijzen gaan naar hen van wie hetzelfde geldt maar die slechts zes goede oplossingen inzonden.

Dan volgen de *derde* prijzen voor vier of drie goede oplossingen.

Het kan zelfs voorkomen dat één inzending - de kleurplaat bijvoorbeeld, of het verhaal - zó is, dat je er al een prijsje mee hebt verdiend.

Nadat de prijzen zijn toegekend, kan er niet meer over gecorrespondeerd worden!

En nu nog enkele dingen waar je beslist aan moet denken:

1 Elke opgave moet op een afzonderlijk velletje papier worden geschreven. Vergeet vooral niet je naam, je adres en je geboortedatum te vermelden. En zet er ook bij of je een jongen of een meisje bent. Bij de namen Hans, Willy of Cor bijvoorbeeld kun je dat niet weten.

2 Frankeer je brief goed. Brieven met strafport moet ik, hoe naar ik het ook vind, weigeren.

3 Gebruik liever geen potlood. Ballpoint mag wél: sommige ouders hebben hier om gevraagd.

4 De kinderen die hun kleurplaat of verhaal graag terug willen hebben, moeten me dit laten weten. Maar vergeet niet een postzegel in te sluiten (de zegel zelf niet vastplakken).

5 Als er meer kinderen in één gezin zijn, kunnen die bij Uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam C, nog kleurplaten aanvragen - zoveel als er nodig zijn.

6 Alle inzendingen en brieven moeten worden geadresseerd aan Mevrouw D. A. Cramer-Schaap, Dijkhuizerweg 22, Epe, Gelderland, en wel vóór 20 januari 1967. En dit is de *uiterste* datum.

Dan nog een vraag. Prijswinnaars, berichten jullie me vooral even de goede ontvangst van jullie prijsboek.

En tot slot: Allemaal goed Kerstfeest en een gelukkig Nieuwjaar! Je

D. A. Cramer-Schaap